

Nr 120.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående avsättande såsom nationalpark av visst område i Arjeplogs socken av Norrbottens län; given Stockholms slott den 21 februari 1913.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgiva,

att såsom nationalpark må avsättas ett område av omkring 146 kvadratkilometer, bestående huvudsakligen av fjällvidder med däri insprängda områden av lövängsnatur samt beläget å kronomark sydväst om fjället Peljekaise och nordost om sjöarna Tjalasjaure och Luotajaure i Arjeplogs socken av Norrbottens län, med rätt för Kungl. Maj:t att bestämma de närmare gränserna för nationalparken.

De till ärendet hörande handlingar jämte karta skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1913.

N ä r v a r a n d e :

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM,
 friherre ADELSWÄRD,
 PETRÉN,
 STENSTRÖM,
 LARSSON,
 SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Petersson, anförde härefter.

Uti en till 1909 års Riksdag avlåten proposition (nr 125) föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen besluta att från gällande förvaltningsregler skulle undantagas och såsom nationalpark avsättas, bland annat, ett omkring 200 hektar stort område med lövängsnatur å statens mark söder om fjället Peljekaise i Arjeplogs revir med rätt för Kungl. Maj:t att bestämma de närmare gränserna för nationalparken. Såsom särskilt skäl att avsätta detta område till nationalpark anfördes, att det borde vara av intresse att, såsom ett motstycke till ett till nationalpark föreslaget urskogsområde med barrträdsvegetation inom Suorsa och Rissa kronoparker i Norrbottens län, såsom nationalpark bevara jämväl ett i nordligaste Sverige beläget område med orörd lövängsnatur.

Denna proposition blev av Riksdagen bifallen.

Sedan intendenten vid naturhistoriska riksmuseum professorn A. J. E. Lönnberg i juni 1909 av dåvarande chefen för jordbruksdepartementet anmodats att uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till gränser för ifrågavarande nationalpark, har Lönnberg i augusti 1912 till Kungl. Maj:t avgivit sådant förslag och därvid anfört:

Efter det överjägmästaren G. Borg av domänstyrelsen anmodats att uppgöra förslag till bestämmelser angående förvaltningen av samma nationalpark, hade Borg i skrivelse till domänstyrelsen anfört, bland annat, att den för nationalparken bestämda areal vore så obetydlig, att nationalparkens natur icke skulle kunna för framtiden bevaras i huvudsakligen orubbade skick. Omkringliggande marker inverkade nämligen genom dräneringsförhållandena så, att den ursprungliga naturen så småningom förändrades. Förslag, som bättre skulle kunna motsvara syftet med nationalparkens avsättande, vore emellertid under utarbetande.

I en senare skrivelse till domänstyrelsen hade Borg framlagt två alternativa förslag till areal för nationalparken. Enligt det ena av dessa förslag skulle nationalparken utvidgas till att omfatta omkring 2 kvadratmil, som till omkring $\frac{3}{4}$ upptoges av fjällbjörkskog, samt utgöras huvudsakligen av den dalgång, i vilken Tjalasjaure- och Peljejaurekedjorna med deras av- och tillflöden vore belägna, och begränsas av vattendelarna norr och söder om dessa. Enligt det andra förslaget skulle nationalparken få ännu större utsträckning och omfatta även övre Laisälvens dalgångar. Den skulle i sådant fall få en omfattning av omkring 11 kvadratmil, varav dock ungefär 4 kvadratmil utgjordes av kalfjäll och resten av så gott som uteslutande björkskog. Detta område förefölle visserligen rätt stort, men då detsamma vore för kronan av praktiskt taget intet ekonomiskt värde och flyttlapparna fortfarande skulle, såsom hittills skett, få ostört beta sina renar på området ifråga, syntes staten kunna utan kännbar förlust offra sistnämnda ytvidd för naturskyddets idé.

I skrivelse den 3 oktober 1911 till vetenskapsakademien hade domänstyrelsen förmått sig ej hava något att erinra mot att till nationalpark avsattes det område, som avsåges med det i Borgs sistnämnda skrivelse upptagna mindre förslaget, därest berörda område efter ytterligare vidtagen undersökning befundes för ändamålet lämpligt.

Lönnberg hade nu genom besök på platsen och undersökning av där rådande förhållanden erhållit närmare kännedom om naturen å ifrågavarande trakt och även haft tillfälle att rådgöra med Borg. Ehuru det otvivelaktigt från naturskyddssynpunkt skulle varit värdefullt, att i

nationalparken inbegreps även övre Laisälvens dalgångar, syntes det dock Lönnberg vara lämpligast att för närvarande avstå därifrån, emedan hemmanet Adolfsström ägde åtskilliga ströängar utefter Laisälven och i dennas deltaland. Däremot förefölle det Lönnberg mycket önskvärt och lämpligt, att nationalparken erhöles ökad areal i huvudsaklig överensstämmelse med Borgs mindre alternativ. De gränser, som enligt sistnämnda alternativ föreslagits för nationalparken, vore i och för sig goda, då de i stort sett inneslöte ett par parallella vattensystem inom dessas vattendelare. Emellertid vore dessa gränser ej alltid lätta att se i terrängen, utan erfordrades härför vidlyftig och kostsam utmärkning och upphuggning. Dessutom finnes inom gränserna några ströängar, som tilldelats hemmanet Hällbacken, och vidare torde hästar och nötkreatur, tillhöriga såväl hemmanen Hällbacken och Adolfsström som nybyggare i Gautojaure, under sommaren sträcka sin betning in över gränserna, något som ej heller för framtiden kunde hindras utan kostsam hägnad eller vallning. På grund av vad sålunda anförts, föresloge Lönnberg, att åt nationalparken måtte givas den sträckning, som på ett vid detta protokoll fogat kartblad finnes utmärkt. Om sistberörda förslag bleve godkänt, torde gränserna så gott som överallt bliva lätta att iakttaga i naturen, i det att större delen av sydvästra långsidan komme att begränsas av vatten liksom även den norra kortsidan. Den nordöstra långsidan komme att infalla längs en kal fjällsträckning och den sydöstra kortsidan bildas av en förut upphuggen baslinje, som utgjorde gräns mellan oavvittrad mark och överloppsmark. Arealen av det å kartan utmärkta området uppginge till omkring 146 kvadratkilometer.

Borg har i avgivet yttrande förmält sig på det livligaste tillstyrka, att det av Lönnberg föreslagna området måtte avsättas till nationalpark.

I utlåtande av den 24 september 1912 har jämväl domänstyrelsen hemställt om bifall till Lönnbergs förslag, dock med iakttagande av vissa smärre ändringar beträffande gränserna för det med samma förslag avsedda området. Berörda område vore icke behöfligt för statens skogsväsen och syntes ej heller representera nämnvärt ekonomiskt värde.

Jämväl vetenskapsakademien har i utlåtande den 9 oktober 1912 hemställt, att ifrågavarande nationalpark måtte erhålla det väsentligt ökade omfång och de i huvudsak fullt naturliga gränser, som av Lönnberg föreslagits.

Av vad i ärendet förekommit framgår, att det område, som enligt

Riksdagens beslut skulle bilda Peljekaise nationalpark, utgör endast en obetydlig bråkdel av det såsom nationalpark nu ifrågasatta — det senare området är nämligen omkring 73 gånger större än det förra. Då emellertid, såsom domänstyrelsen framhållit, det nu avsedda området är för staten av ytterst ringa värde, anser jag mig icke böra avstyrka ifrågavarande förslag. I detta sammanhang vill jag anmärka, att två av de redan avsatta nationalparkerna i Lappland, nämligen Stora Sjöfallet och Sarjek, var för sig ha betydligt större areal än som nu ifrågasatts för Peljekaise nationalpark. Stora Sjöfallets nationalpark omfattar nämligen omkring 15 kvadratmil och Sarjeks nationalpark omkring 19 kvadratmil.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå Riksdagen medgiva,

att såsom nationalpark må avsättas ett område av omkring 146 kvadratkilometer, bestående huvudsakligen av fjällvidder med däri insprängda områden av lövängsnatur samt beläget å kronomark sydväst om fjället Peljekaise och nordost om sjöarna Tjalasjaure och Luotajaure i Arjeplogs socken av Norrbottens län, med rätt för Kungl. Maj:t att bestämma de närmare gränserna för nationalparken.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla, samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bil. . . . till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen avlätas.

Ur protokollet:
Gösta Alstermark.

Kungl. Maj:ts Nåd. Proposition Nr 120.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Km